

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Bunăcuviință.

Purtarea corectă față de alții, exteriorul plăcut, și acomodarea ținutei noastre conform obiceiurilor generalizate în societatea omenască, constituie, după concepția lumii de azi, ceiace derînd se numește: bunăcuviință. Nu ne îndoinim de însemnătatea etică a unei purtări prevenitoare, binevoitoare, gata a-și oferi serviciile, poate și gata de jertfă față de alții. Un lucru însă e limpede: cerințele externe ale bunăcuviinței sînt condiționate de obiceiurile primite de societate, cari difer după timp și împrejurări sociale, pentru că se restrîng numai la purtarea ce *trebuie* s'o observe omul în societate pentru a putea produce o impresie plăcută. Ear ceiace e schimbăcios, nearmonic, nu e moral.

Moral este numai ceiace e armonic. Judecate din punct de vedere etic, condițiile cari ridică bunăcuviința la adevărata ei valoare, nu sufer schimbări, pentru că se bazează pe legi și adevăruri veșnice. Decî nu poate fi datătoare de ton numai purtarea plăcută, îmbrăcămîntea, conversația și felul de a-ți prezenta faptele naintea lumii, ci pelîngă acestea se

recere și o cultură sufletească adevărată, manifestarea sentimentelor morale.

Dacă lipsește cultura sufletească, și omul în purtarea sa față de alții e determinat numai de formele sociale externe, bunăcuviința nu are nicio valoare, e numai o *spoială*, care lățește între oameni fariseismul și falsitatea.

Din punct de vedere pedagogic atribuim mare importanță bunăcuviinței, pentru că omul cel mai cuminte și cel mai cu virtute, cu greu se poate ferici în societate dacă este antagonistul obiceiurilor generalizate.

La diferitele popoare și la diferitele clase sociale există anumite forme cu caracter tradițional, adoptate și practicate de toți, și cari le fac plăcută conviețuirea socială; înlăturarea lor ar produce turburări.

Bunăcuviință nu e numai un privilegiu al claselor mai înalte sociale; fiecare om și-o poate însuși, dar să nu pună preț numai pe *formalitățile seci*, deși nici acestea nu se pot înlătura cutotul, ci să se nizuiască a-și dovedi purtarea cuviincioasă prin manifestarea lumii sale lăuntrice. Decî, dacă vorbim de bunăcuviință, nu avem în vedere

numai ținuta plăcută a corpului, felul de a se îmbrăca, de a saluta și a face complemente, ci pretindem ca corpul abil că stea în serviciul sufletului nobil.

Condițiile bunăcuviinței sînt: stăpînirea de sine, care ne dă puțința de-a pune friu pornirilor noastre; bunătatea inimii, care nu cunoaște jignire sau vătămare; bunăvoința, care presimte oarecum ce-i este plăcut altuia; iubirea și stimarea semenilor noștri.

În zilele noastre influința socială a omului demultorî atîrnă dela impresia ce o produce ivirea lui în societate. Deaceia nu putem perde din vedere faptul că prezența noastră are să producă impresie plăcută asupra societății. Aceasta nu se poate căștiga din reguli și îndrumări, ci numai prin deprindere și din exemple.

Cei chemați să facă educația omenirii să nu peardă din vedere, că exemplul este cel mai puternic mijloc de educație, și că legea bunăcuviinței este una, singură, legea creștinătății: *Iubește pe aproapele tău, ca pe tine însuși. Toate cîte voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi lor.*

Petrache.

FOILETON.

Notițe istorice din Banat

de
preot Ioan Groșianu.

3
Dacă străinii din țări libere îndepărtate luară lumea în cap venind o cale obositoare și plină de primejdii, trecînd prin valurile Dunării, cucit mai ușor le va fi fost roboților din „Țară” să treacă numai cu lîmca la frații de-ai lor, la „frătuții” de o limbă și de-o mamă!

Nu-i vorba! Românul — nu ca Neamțul — asilă se urnește dela vatra strămoșească. Pentru el e îndoiială, cînd copilul lui nu-și poate să-și ridice casă în vatra părintească, și-i bocet la nuntă, cînd o fată se mărită în străini. Întîlnim și azi cazuri, mai ales la munte, că mama își aduce în cîrcă, pe potecă dosnice, costișe, din străini, ludul mort, acasă, ca să-l îngroape în țărîna strămoșească. Cunosc cazuri, cum Români de-ai noștri, trecînd în America, au păstrat pelîngă sine o bucățică de pine frămîntată și coaptă în spuză de mama, anî de-arîndul, ca niște „paști”-cuminecătura, pîn' s'au reintors acasă. Toba, hoarna și muzica militară nu varsă în sufletul Românului atîta farmec, cît varsă toaca, bucinul și fluerul de-acasă. Vatra tatălui și mormîntul străbunilor sînt cele două iazuri, între cari Românul își croește tot rostul vieții. Ei!... dar cînd și lui i-se umple inima de necaz și suferință, cînd nu mai are unde să-și plece capul,

și cui să i-se jălbuiască, atuncî... ca pe tot natul, și pe Român îl împinge instinctul... se lasă pe una, și... dela poarna lui nu-i putere să-l abată.

Stările prielnice din Banatul nostru nu se poate să nu le fie fost și lor, „Românilor din Țară”, destul de cunoscut. Doar plaiurile noastre erau cruciș și curmeziș călcate de „țărăni”. Comerțul imprietenește om cu om, leagă ținut cu ținut, popor cu popor. Comerțul de vite îi legase pe ei cu frații lor de dincoaci. Comerțul levantin, între Banatul nostru și între Oltenia, era destul de vioi. În Mehadia—Orșova se concentrau căile comerciale înspre Oltenia. Acolo era și oficiul „de vamă” și de „contumație”, prin cari avea să treacă tot călătorul. O asemenea cale comercială înspre Valahia era tivită chiar pela noi, pela Sasca-română. Calea aceasta la anul 1793 o descrie plastic un tourist, botanic vestit, contele de Hoffmannsegg, din Lausitzul de sus, Rumenau (Germania). Descrierea călătoriei sale varsă lumină peste vremurile apuse ale aretului nostru. Și fiindcă cred, că aceasta e una din potecile pe care au tăbărit încoaci străbunii „bușanilor” noștri, o schițez aici: „Din Biserica-albă” — zice Hoffmannsegg — „trei căi duc spre Mehadia: apa Dunărei, dar, din cauza cataractelor ei, plină de primejdii; calea peste Timișoara—Lugoj—Caransebeș, apoi calea peste munții Stancilovei; ambele — din cauza hoților — earăși foarte primejdioase. Eu (Hoffmannsegg) am ales calea din urmă. Cum ieși din Biserica-albă, se ivesc munții stîncoși... Sasca-română — la o distanță de jumătate de

ceas de Sasca-germană, — e loc de mine, proprietate camerală. Sosit la Sasca-română, controlorul scuzîndu-se, că nu mi-a putut griji la timp un chirigiu, fu atît de ospital și mă găzdui cu prînzul. Ospitalitatea în părțile acestea e foarte mare. La 1 oră după prînz imi puse la dispoziție un car cu boi, căci în trăsura cu cai deloc nu poți călători. Eu cu tovărășul meu: Mühlberg, înarmați pînă în creștet cu flinte, cuțite și cu pistoale, și însoțiți de plăieși grăniceri, călări, cari încă la Sasca ne ieșiseră în cale, mai mult pedestri decît în car, pornim spre munte în sus. Calea aceasta, trasă printre doi munți prea stîncoși, e un adevărat raî pentru haiducie. Cinci-șase ore călătorește omul fără a întîlni suflet de om în cale. Hoții, de nu ar fi atît de lași, cum sînt în realitate, prin locurile acestea atît de dosnice, fără teamă de-a fi repuși, ar putea ține pept cu o companie de cătane; zmreaclul (tufișul) și cleanțurile (stîncile) sînt pentru ei adevărate parapete. Ei nu atacă, din dos, la viața nimăruia, ci mai mulți de-odată îți sar în cale și îți cer partea. Le-o dai, — te lasă în pace; te împotrivești —, devin aprigi și atacă. De miliție nu se acață, ba se lasă cu ei în vorbă bună, prietenească. Negustorii, mai ales jidani, le sînt prada cea mai dorită. Din avutul acestora, agonisit ușor, mai tot cu celaina, își pretind și ei partea ce li-se cuvine. Haine și articoli coloniale le sînt marfa cea mai aleasă, deaceia negoțul acestora e și foarte greu de transportat și, deci, pipărat de scump la Orșova. Despoirilor de felul acestora cu greu li-s'ar

Un centru nou.

Oravița și Verșețul, două centre industriale-comerciale, sînt fala Banatului de sud, durere însă, în aceste centre, așezate în mijlocul unei mase compacte de Români destoinici, izvorul de câștig îl dețin străinii. Între aceste două centre, la locul cel mai potrivit își au avînt un centru nou, o nouă piață economică: *Cacova*.

În ultimele decenii comuna Cacova s'a transformat: a ajuns comună mare și văzînd că va ajunge cheia albă Cărașului i-s'a dat și țîrg săptămînal și țîrg de țară, dovedindu-se de piață escelentă în privința negoțului cu vite, îndeosebi cu vite cornute. După toate prevederile, acum de cînd s'a deschis calea ferată Oravița-Jidovini-Boeș, va ajunge și Cacova piață economică renumită în Banatul sudic. Întreagă Albia-Cărașului își are rodul de cereale și alte produse economice pe piața Cacovei, unde în zi de țîrg la fiecare pas întîlnești tipuri de samsari străini: grînari și neguțatori de vite.

Pecît știu, astăzi puterea economică din Cacova și jur e încă în mîni românești. Românii Căcoveni negustoresc cu vite cornute, cu zeci de mii de hectolitri răchie escelentă de prune, cu galițe, ouă și verdețuri. Locuitorii din Greovaț expediază cu vagoanele varză. Cărneceni cără spre gara Cacovei lemne și rachiu, etc.

Mă tem însă că pe viitor urmarea acestei dezvoltări frumoase în direcție economică-comercială, va atrage mereu sute de străini din toate părțile, dînd îndărăt pe Românii băstinași. Singura bancă românească, care are ca proprietate rămășițele averii fericitului stîlp al Cărașului, Toma Stanca, nu va putea ține pept negustorilor străini. E ardentă chestia înființării unei însoțiri pur comerciale, înțeleg înfrățirea unor capitale românești, cari să învîrtiască comerțul zilei și să asigure solidaritatea prețurilor, ca bieții țărani să nu fie expuși speculațiilor detotfelul.

Fruntașii din comunele din jurul Cacovei, dar îndeosebi cei din Tievaniul-mare să-și îndrepte copiii spre carierele libere și bănoase ale industriei și comerțului, dîndu-i la învățătură pe școlile comerciale de agronomie, ori la firme mari comerciale. Astfel copiii învățînd înțelepciunile acestea, și cu capitalul păstrat de părinții lor, vor putea stăpîni în folosul lor propriu, și al neamului lor, viitorul centru economic din Cacova.

Ne-am putut convinge în nenumărate cazuri cît sîntem de slab organizați economicște, căci imediat ce se descoperă urmele unor bogății ascunse în mijlocul nostru, toate lipitorile ne năvălesc, încît neam de neamul nostru nu se bucură de alt folos, decît ce-l poate avea muncind din greu în slujba altora pentru ca să asigure venite grase la totfelul de venituri.

R. Molin.

putea pune capăt prin ținuturile acestea dosnice, sălbatic. Autoritățile spun, că pentru stîrpirea lor au făcut ce au putut, și că mai mult de atîta nu pot face. Prin tăerea arborilor de pe margini, drumul e lărgit; ei, dar din tutucul ramas au odrăslit tufe întregi. Apoi nici varda celor 10-12 plăieși paznici de pe creasta muntelui Stancilova încă nu e suficientă. Dacă mie mi-s'ar încredința stîrpirea astor calamități, eu aș țîrși arborii de pe marginea drumului. Și ca să nu mai odrăsliască alții în preajma drumului, a-și posta plăieși atît de deși, încît să se poată vedea unul pe altul. Calea aceasta e des folosită de mulți negustori. Pentru apărarea vieții și avutului lor, ei bun bucură ar contribui cu banul lor la acoperirea speșelor de siguranță. Nouă nu ni-s'a înfîmplat nicio pacoste. În asfințit de soare am ajuns la Stancilova, punctul cel mai înalt. De aici spre Almăj în jos calea e foarte țîpișă; abia poți coborî cu două roate împedecate. Cine a plecat de-acasă numai cu un lanț de pedecă, dacă ține la viață, în Sasca să-și mai procure unul, etc. etc.

Dar să reluăm firul istoric. În rezelul austro-turc dela 1716-1717, norocul pe tot locul e tot pe partea armelor austriace. Îndată după înfrîngerea totală a Turcilor la Petruvaradin, Eugen se răpede asupra Timișorei, și după îndelungate și crîncene lupte, la 18 Octombrie (1716) el intră învingător în cetatea Timișorii, unde în aceiași zi, cu mare pompă și veselie, își serbează a 43 aniversare a nașterii sale. Scurt după aceasta, Mercy, fără strop de sînge, ocupă Panciova, Cubinul și Palanca-nouă. Contele

IGIENĂ.

Contra otrăvirii cu nicotină.

Fumătorilor pasionați adeseori li-se înfîmplă să sufere de otrăvire cu nicotină. Cel mai bun medicament la otrăvirea cu nicotină, este mierea de albine. Acidul formic din miere neutralizează otrava numită nicotină. Stuparilor, cari sînt obișnuși a fuma la operațiunile din stupină, li-se recomandă că, nainte de-a începe lucrări mai mari în stupină, să ia cîteva lingurițe de miere pentru ca dela început să paralizaze efectul nicotinei. Aceasta o pot face și alți fumători cuatît mai virtos, că mierea întărește corpul si-l face mai rezistent. *Celest. Sch.*

Unde sînt cei mai mulți baccili?

Unele odăi de locuit, ba chiar case întregi, sînt adevărate magazii de baccili. În multe case sînt cu mult mai mulți baccili decît d. e. în pulberea de pe stradă, deși mulți sînt de părerea că pulberea de pe stradă conține cei mai mulți baccili. Renumitul medic Dr. Graziani cercetînd și examenînd pulberea străzilor din Padua, apoi pulberea celor vreo douăzeci de biserici de acolo, a constatat că într'un centimetru cubic de pulbere de pe stradă se află 1,630.000 baccili, iar într'un centimetru cubic de pulbere din fiecare biserică se găsesc 3,092.000 baccili. Graziani a cercetat apoi pulberea din teatre, și a constatat că deasemenea e cu mult mai primejdioasă decît pulberea străzilor. Totașa de periculoasă, ca biserica și teatrele, sînt și cafenelele, pentru că și aci se învîrte totașa de multă lume ca și în teatre și biserici, și aerizarea e deopotrivă de rea. Graziani recomandă ștergerea tuturor obiectelor și frecarea lor cu altele uscate, iar padimentul să se ștergă cu praf de lemn (căzut dela tăerea lemnului cu fe-restrăul), amestecat cu sublimat; nimeni însă să nu culeze a șterge băncile cu batista, căci ducînd aceasta la nas sau la gură, se poate inficia de baccili.

ECONOMIE.

Să ajutăm pe frații de pe Luncă.

— În atențiunea societății și a băncilor noastre. —

Puțini vor fi aceia, dintre conducătorii vieții noastre publice, cărora să le fie venit prin mîntă că în părțile de răsărit-mează-noapte ale Bihorului, în jurul orașelului Margita, avem vre-o 60-70 sate curate românești, despre soarta cărora pe nimenea nu-l doare capul... Conducătorii țării Bi-

horului i-au lăsat pe frații de pe Luncă în știrea Domnului, din pricina că sînt foarte departe de centru, iar Sălajul nu i-a atras către sine tot din cauza depărtării și pentru că îi știa puși în gîndul celor dintîi.

În felul acesta apoi, frații de pe Luncă au făcut cîte au putut și cum le-au permis împrejurările locale, și conștiința de Români adevărați, — dar perirei nu s'au dat. Ba, în gîndul lor sfînt de a-și alcătui un centru, un cuib, de unde să poată primi toate îndrumările spre bine, au hotărît înființarea unei bănci în jurul căreia să se poată grupa mic și mare, țaran și cărturar de-opotrivă, și cu ajutorul căreia să poată lupta încontra tuturor evenimentelor năpraznice, la cari sîntem supuși noi Români.

Gîndul faptă s'a făcut, și în 30 Iulie st. n. frații de pe Luncă — peste 50 persoane, cărturari și țărani fruntași — s'au adunat la o consfătuire în Margita, unde cu mare însuflețire, au hotărît înființarea băncii »Luncana«, cu un capital social de 200 mii coroane, în 2000 de acțiї de cîte 100 cor., cu sediul în Margita, unde, de pe spinarea poporului românesc, se îngrașă astăzi 6 bănci străine.

Românii de pe Luncă s'au trezit. Ei doresc a-și alcătui un centru, spre care să graviteze și care să le dea o directivă sănătoasă, ca astfel aceste elemente bune — dar astăzi resirate — să poată fi adunate pentru o lucrare comună și sănătoasă care să facă cinste și folos neamului românesc.

Dîndu-ne samă de gîndul bun al fraților de pe Luncă, vine rîndul societății și băncilor românești, cari — în acest caz n'au motiv niciuna de a se teme de concurență — ca să sară întru ajutorul acestor frați și sprijinindu-i prin subscrierea de acțiї, să le facă posibilă înființarea băncii proiectate.

Numai făcînd astfel vom da cu toții dovadă că ne cunoaștem chemarea și știm unde și ce trebuie făcut pentru a ne asigura viitorul.

La redacțiunea noastră încă este o listă pentru subscriere de acțiї. Ceice n'au primit liste și voesc a subscrie acțiї să binevoiască decît a se anunța.

Cumpănind bine stările prea vitrige din Valahia, înainte de pacea dela Passaroviț, ele ne vor spune cauza, apoi puse în cumpănă stările prielnice din Banatul timișan, cele de după pacea atînsă, ele vor da motivul, iar pacea însăși o privim ca o ușiță de scăpare, ca o punte de trecere, pe care mulți cutropiți de suferințe și despoiați până la piele, au venit aici în cete și pîlcuri, de prin diferite sate ale Olteniei austriace, ale căror nume Bufani și azi le poartă ca nume de familie, mi-nați de nădajdea unui suflu mai tîgnit, și de dorul unui trai mai omenesc, își vor fi luat în mîna o cîrjă de pribeag, traista de migrator la grumaz, straiul pe umăr, burca în spate, inima în dinți, credința în Dzeu și, mîngăiați încitva de convingerea că trec la »firtați« de-ai lor, vor fi tăbărit în Banatul timișan, pămîntul făgăduinței, și se vor fi așezat pe lîngă Românii bănațeni autohtoni, frați cu ei de-o viață și de-o samă.

Timpul ce urmează imediat după pacea dela Passaroviț, îl putem socoti decît ca începutul Odysseiei Bufanilor noștri în Banatul timișan.

Spre dovedirea acestei presupunerii, la istoricii speciali ai Banatului timișan pe cari îi avem, date concrete și amănunțite — e drept — nu găsăm; tăcerea lor însă în această privință mi-o explic așa, că pe dinșii nu i-a interesat această odyssee a străbunilor noștri, și astfel în scrutările lor nici n'au pus pond pe atari momente din punct de vedere general istoric. Până bine de curînd nici chiar marea colonizare din Apus nu a fost detaliat și pragmatic tratată, necum de ce-

Stainville intră în Muntenia. Eugen, rentors din Viena pe cîmpul de luptă, se răpede asupra Belgradului de dincolo de Dunăre, și la 16 August 1717 ocupă lagărul cu 140 turci turcești, iar la 18 August însuși puternica cetate i-se închină. După Belgrad i-se predau cetățile Șabaț, Semendria, Ruma și Krotška. Însfîrșit Turcii părăsesc și puternica cetate Orșova, lăsîndu-o fără pic de împotrivire baronului Splényi. Între acestea, plenipotențiații puterilor europene se întîlnesc într'un congres de pace, sub corturi, la Passaroviț, unde după multe trîgănări — în urma demonstrației lui Eugen cu prefirarea armatei sale curagioase pe dinaintea congresiștilor, — și prin păsirea energică a trimisului Angliei — părțile încăerate — pe baza condiției: »Utī possidetis« — la 21 Iulie n. 1718 încheie pacea. În puterea păcei acesteia, numită în istorie »pacea dela Passaroviț«, — între altele — atît Banatul timișan cît și al Craiovei — adevăratele 5 județe de dincoace de Olt, — acesta din urmă sub legile lui proprii, trec sub aripile Austriei.

Cînd două ținuturi — geograficește macar desclinate — ajung sub una și aceeași cîrmă și heghemonie, negreșit că viața lor se leagă mai strîns la olaltă; decît cuatît mai strîns legate vor fi aceste două țerișoare, geograficește imbinare, și locuite de unul și același popor! Prin pacea aceasta afără de puține restricțiuni, mai ales sanitare, comunicația dintre aceste două țerișoare devine liberă.

CRONICA.

Despărțământul Orăviții al Asociațiunii și-a ținut adunarea generală în ziua de rugă, la Sf. Mărie, aici în Oravița în Grădina de tir. După mîntuirea ordinei de zi, la sfîrșit, s'a ales president nou: protopopul gr. cat. Victor Poruțiu, și secretar: inv. Gheorghe Jianu.

Ruga, ca în toți anii, a fost și de rîndul acesta cercetată de mulți străini, între cari remarcăm și pe inteligentul diacon din București Nic. Popescu.

Concertul corului vocal rom. din localitate a fost ridicat prin declamația reușită a d-șoarei Irina Velceanu și a talentatului tînăr Ion Baeșu, funcționar la „Oravicana“.

Cununia d-șoarei Eici, fca generalului pensionar Bellmond, cu avocatul Societății N. Ianovich, s'a oficiat Marți în biserica rom. cat. din localitate. A fost o nuntă de elită, cum rar se pomenește în orașul nostru.

Primarul din Tievaniul-mare, Timotei Stanimir, a fost împușcat Vineri în drumul mare. Cită stricăciune omenească, Dumnezeu!

Burghezul N. Klein din Anina s'a sinucis.

„Concordia“, Reuniunea gr. cat. de cîntări din Oravița-rom. își serbează, ca în toți anii, „Hramul“ în curtea bisericii mîne, Duminecă, după amiază.

Mîne, Duminecă (5 Sept. n.) își va celebra cununia teologul Toma Nicolici cu domnișoara Anastasia Suru în biserica din Bucșnița.

Marți seara (18/31 August), la orele 10¹/₄ s'a simțit, în părțile Oraviței un cutremur de pămînt destul de puternic. Cutremurul s'a simțit și în jurul Reșiței și Orșovei.

Moșia de 800 jugere din Retișdorf (comit. Tîrnavei-mari), care aparținea comitelui Ladislau Beldi, a fost cumpărată de avocatul român Octavian Vasu din Făgăraș, cu prețul de 540 mii cor.

Al 16-lea congres internațional al medicilor s'a deschis Dumineca trecută la Budapesta prin o cuvîntare ținută de prof. univ. Kórányi. Arhiducele Iosif a salutat congresul în numele Majestății Sale.

Locotenentul român din Orăștie, Aurel Bocicariu, s'a ștrangulat.

De prezent se compune lista viriliștilor comitatensî pentru anul 1910. Cei îndreptății a li-se

tele noastre bufănești să se fie interesat cineva. Abia ici-colea, prin mici monografii străine, aflăm și despre noi cîteo vorbă scurtă, aruncată numai așa în treacăt. Tot din neînsemnătatea momentului din punct de vedere general istoric, imi explic și faptul, că în cel mai proaspăt op istoric român — în „Istoria Românilor bănățeni“ — autorul, protopopul Lugoșului Dr. Gh. Popovici, abia ne consacra vr'o 7¹/₂ șiruri. Dela d-l I. Trăilă, autorul tratatului special „despre Bufani“ din „Enciclopedia română“, am fi dorit mai multă istorie, căci cum s'aude d-sa s'a ocupat mai dinadins cu trecutul nostru; însă și d-sa abia atinge numai vr'o trei date istorice, din cari două sînt întîmpinate cu vagul „probabil“.

Presupunerea mea, că îndată după pacea dela Passaroviț ar fi început să treacă cete de „fărăni“ încoace, o întărește și faptul aflat în rotuli, că la 8. Novembre anul 1718 boerii din „Țară“ intervin la prezidenția administrației timișorene, ca să permită sudișilor din Valahia, alături ca lucrători prin ținuturile Orșovei, să se poată întoarce pe timpul de earnă la vetrele lor.

Apoi la anul 1722 administratorul procesului caransebeșan, cu numele Steinberger, se adresează către administrația timișoreană cu întrebarea, ce să facă cu Români din Valahia, cari mai demultăvreme s'au așezat prin ținuturile acestea.

computa dublu darea să se anunțe până la 12 Septembrie nou. Cereri intrate mai tîrziu nu se iau în considerare.

La postul de episcop orfanal al orașului Lugoj a fost ales Petru Gelejanu, care și pîn'acum a condus în mod provizor agendele acestui oficiu.

La Rusciuc s'a desvălit cu mare solemnitate statua libertății, ridicată în memoria luptătorilor pentru liberarea Bulgariei.

În America sudică opt sate cu treisute case au fost luate de valurile fluviului Orinoco. Peste treimi de oameni sînt fără adăpost.

Biserica bulgară, formată din despărțirea sa de patriarhia grecească constantinopolitană și considerată de patriarhie ca biserică schismatică, voeste acum, odată cu proclamarea independenței Bulgariei și cu încoronarea primului rege bulgar, să se declare de biserică autocefală, ear exarhul bulgar să fie proclamat ca patriarh.

În satul Mulciova din județul Constanța (România), o seamă de Români, originari din Bănat, au fost scoși din minți decătore niște propagandiști și aduși în stare să tăgăduiască divinitatea lui Christos. Ei recunosc numai pe Iehovah, pe Moise și pe prorocii dinaintea lui Christos.

La pedagogia din Caransebeș sînt vacante două posturi de profesori. Concursurile s'au publicat în Nr. 33 al Foi Diecezane.

În Olanda a izbucnit colera, importată din Rusia.

La 15 Septembrie se începe la Universitatea din Cluj un curs gratuit pentru profesorii de igienă și pentru medicii dela institutele de învățămînt. Cursul durează până la 15 Decembre.

Marconi se ocupă cu executarea planului îndrăzneț de a lega toate regiunile regatului britanic, din toate părțile lumii, între ele cu ajutorul telegrafiei fără fir.

Preoții din cercul Crușevaț (Sirbia) au hotărît, că dacă până la anul nou nu li-se va îmbunătăți starea materială, ei vor înceta de a îndeplini funcțiile lor bisericesti. Decî, o grevă preoțească.

Teolog Gustav Gruescu (Pădurani) cu d-șoara Maria Otonoga (Ciorda) își vor serba mîne, Duminecă, cununia în biserica ort. rom. din Ciorda. Felicitări!

Francmasonii din Boston s'au înțeles cu francmasonii din lumea întreagă, că prin colaborarea tuturor să se adune bani pentru clădirea din nou a templului lui Solomon în Ierusalim. Tradiția francmasonilor susține că primul lor maestru a fost regele Solomon, ear Hiram regele Tirului, care a dat mină de ajutor la ridicarea templului acum 3000 de ani, a fost membru al uniunii francmasonice.

Gvernul român a încuviințat aviatorului Rodrig Goliescu, locotenent în armata română, o subvenție de 20.000 lei pentru construcția aeroplanului său.

La Bruxela se va ține în toamna acestui an primul congres de radiologie.

Naturalistul francez, Dr. Gustave Le Bon, își exprima îndoiala asupra existenței radiului în realitate încă pe timpul cînd Curie a descoperit radiul acum zece ani. Și acum crede că metalul descoperit nu va fi altceva decît cunoscutul Bariu.

Preoțimea română ortodoxă din protopopiatul Timișorii, împreună cu preoții din alte protopopiate, au hotărît într-o conferință, ținută la Timișoara la 31 August, să înființeze un organ de publicitate cu titlul „Revista preoților“.

În noaptea de 30 spre 31 August n. au intrat în biserica sîrbească din Satul-nou niște făcători de rele și au spart cassa wertheimiană, dar n'au găsit bani în ea.

Funcționarii băncii din Sighetul-Marmației vor fi armați cu revolve, ca la caz de s'ar înțimpla vreo spargere, ca și cea dela Fiume, să se poată apăra împotriva briganzilor.

Prof. univ. Nicolae Iorga va ține în cursul lunii viitoare la Iași în teatrul național o conferință despre Marele Domnitor Ioan Vodă Cuza I.

Cu prilejul serbărilor dela universitatea din Lipsca, Sudhoff a vorbit despre sfinții, cari au înlocuit pe Asklepios (Aesculap) pe pecețile vechi ale facultăților de medicină germane. Mai des se află evangelistul Luca, despre care Harnack pare a fi găsit dovezi că era doctor; apoi taurul aripat, simbolul acestui evangelist. În pecetea universității din Lipsca e Maica Domnului, ear în a facultății de medicină sînt sfinții Cosma și Damian, mucenici Anatoleni sau Arabi, deopotrivă cinstiți la Constantinopol ca și la Roma.

Compozițiile inedite ale lui Porumbescu au fost predate în luna trecută reuniunii de cîntări „Ciprian Porumbescu“ din Suceava. Sînt peste două sute de compoziții, și conțin: liturgii pentru chor bărbătesc și mixt, axioane, psalmi, un oratoriu pentru Vinerea mare, precum și număroase cîntece lumești pentru voci, orchestră, pian, vioară. Comitetul reuniunii a primit toate compozițiile acestea prin act notarial dela d-l Liviu Rațiu, funcționar de tren în Cîmpulung și cumnat al compozitorului. Reuniunea va începe cit de curînd tipărirea compozițiilor inedite ale regretatului Porumbescu.

Între Osmanlii din Ierusalim e mare febră pentru permisiunea dată comunității germane de a putea folosi clopote la biserică.

Ruperi de nori în America au pricinuit mari inundații. Mai multe mii de oameni au rămas pe drumuri.

Listele de colectă și sumele colectate pentru biserica din Cacova să se trimită la locul destinației lor în timpul cel mai scurt posibil.

Manifestații singeroase la Viena contra Cehilor.

La postul al doilea de învățător din Ghilad a fost instituit în mod provizor absolventul de pedagogie S. Iordan, înlocul învățătorului Solomon Bistreanu care e ales la Maciova.

Al 7-lea congres catolic din Austria s'a aminat.

La 26 August a avut loc un concurs de frumuseți bărbătești la Folkestone (Anglia).

La Fălticeni un evreu a insultat pe stradă pe căpitanul de stat-major Popovici. Ofițerul a palmuit pe jidanul obraznic. Atunci mai mulți evrei au atacat pe căpitan, dar soldații cari treceau pe stradă i-au alungat.

Astronomii așteaptă ivirea pe cer a cometei Halley în luna Septembrie sau Octombrie a acestui an. Cometa se apropie zilnic de pămînt cu o viteză de 4 milioane kilometri. La sfîrșitul lui Octombrie va fi la o depărtare de 290 milioane kilometri de pămînt. Nu se știe, dacă va sosi cu coadă lungă și frumoasă sau cutotul fără coadă. Astronomii consideră cometa Halley ca un corp în descompunere. Maieurmă a fost văzută la a. 1835.

Duminecă, la 9/22 August, s'a pus crucea pe turnul nouziditei biserici din Valeadeinei, cu mare solemnitate.

Mulțumită publică.

Venerabila doamnă Hermina Maniu din Lugoj, care și în anii trecuți a trimis bani pentru procurarea de cărți pe seama copiilor săraci, cari cercetează școala noastră conf. gr. or. rom., a trimis și acum 24 coroane. Pentru această nobilă faptă, prin care a dat o nouă dovadă de iubirea ce o are față de copiii săraci și de interesul ce-l poartă față de școală o rog respectuos să primiască și pe calea aceasta călduroasa mea mulțumită.

Oravița-montană, la 3 Septembrie 1909.

Gheorghe Lipovanu,
învățător.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări de viață și asigurări în contra focului și în contra grindei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. -- Des-păgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

informațiuni la Direcțiune în Sibiu, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad, la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de ai noștri de toată încrederea.

„SENTINELA”

institut de economii și credit
ca societate pe acții

în Satul-nou (Réva-Ujfalu)

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depuneri spre fructificare cu 5% interese, plătind institutul și darea de 10% după interese. La cerere se trimit deponenților și cecuri poștali cu cari se trimit bani fără a plăti porto la poștă.

Direcțiunea.

În atelierul meu de lăcătare primesc

doi învățăcei

carî se pot perfecționa și pentru cariera de mașinist. Capătă cost și cvartir. De haine se vor îngriji părinții.

Domnii Învățători și Preoți sînt rugați a îndruma pe părinții, cari au copii talentați, trecuți de 13 ani, să-i dedice carierei rentabile de lăcătar. Amănunte dă

Dimitrie Băgărea
lăcătar

3-3

Oravița-română (Románoravicza).

A n u n ț.

Cele mai bune, mai moderne și
mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. În magazinul meu am tot felul de ghetе, lucrate exclusiv în atelierul meu.

După comande pregătesc ghetе americane, vîntorești, ortopedе și alte feluri de ghetе.

Prețuri solide și moderate.

x-12

Cu stimă

BENEDICT CSONGĂR

Oravița.

America!

Plecarea: din Havre în fiecare Sîmbătă,
din Wiena în fiecare Marți.

Linia franceză.

Bilete de tren americane pentru orcare stațiune cu prețurile originale.

Informațiuni gratuite și franco numai prin Linia franceză.

Wien IV., Wiedner Gürtel Nr. 16.

15-4 A se observa precis adresa!

„PLUGARUL”
societate pe acții din Cacova

dă

x-8 **6%**

și plătește și darea după depuneri.

A apărut:

Bocetele românești

I. Poezia populară română

de Dr. Iosif Popoviciu, profesor.

— Prețul 80 filerî. —

Se poate căpăta la Tipografia „Progresul” în Oravița.

„ORAVICIANA”

SOȚIETATE PE ACȚII

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
Oravița.

Capital social . . . . . Cor. 550.000

Fonduri 320.000

Depuneri spre fructificare 2.050.000

Giroconto la Banca austro-ungară. — Cecconto la Cassa de păstrare poștală Nr. 15.625. — Telefon Nr. 29.

Escomptează cambii, acoardă împrumuturi hipotecare și personale cu 7—8% netto.

Primește depuneri spre fructificare cu 4 1/2% și 5%.

Darea o plătește institutul.

Răscumpără gratuit orice fel de cuponî și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă.

Espositură la Vrani

mijlocește împrumuturi de orice natură, regulează scadente, primește depuneri spre fructificare, pe lângă certificate interinale, și efectuește și alte operațiuni de bancă.